

Promemoria Regler om internationellt samarbete anpassas till nya regler om skyddstillsyn och tillträdesförbud

Justitiedepartementet

Promemorians huvudsakliga innehåll

I promemorian föreslås följdändringar i fyra lagar om internationellt samarbete. Ändringarna har sin grund i två andra lagstiftningsärenden. De ärendena gäller dels de nya reglerna om skyddstillsyn som föreslås i promemorian Utökade kontroll- och stödmöjligheter avseende skyddstillsynsdömda, dels förslaget till lag om tillträdesförbud till butiker, badanläggningar och bibliotek som lämnas i departementspromemorian Straffrättsliga åtgärder mot tillgreppsbrott och vissa andra brott.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2021.

Innehållsförteckning

1	Lagtext.....	3
1.1	Förslag till lag om ändring i lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m.	3
1.2	Förslag till lag om ändring i lagen (1978:801) om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet	6
1.3	Förslag till lag om ändring i lagen (2015:485) om erkännande och uppföljning av beslut om övervakningsåtgärder inom Europeiska unionen.....	9
1.4	Förslag till lag om ändring i lagen (2015:650) om erkännande och verkställighet av frivårdspåföljder inom Europeiska unionen.....	10
2	Ärendet.....	12
3	Följdändringar med anledning av lagstiftningsärendet om skyddstillsyn	13
3.1	Behovet av följdändringar	13
3.2	Lagen om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m.	14
3.3	Lagen om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet	17
3.4	Lagen om erkännande och verkställighet av frivårdspåföljder inom Europeiska unionen	21
4	Följdändringar med anledning av förslaget till en reglering om tillträdesförbud.....	23
5	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser.....	27
6	Konsekvenser.....	27
7	Författningskommentar.....	28
7.1	Förslaget till lag om ändring i lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m.	28
7.2	Förslaget till lag om ändring i lagen (1978:801) om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet	30
7.3	Förslaget till lag om ändring i lagen (2015:485) om erkännande och uppföljning av beslut om övervakningsåtgärder inom Europeiska unionen.....	31
7.4	Förslaget till lag om ändring i lagen (2015:650) om erkännande och verkställighet av frivårdspåföljder inom Europeiska unionen.....	32

1 Lagtext

1.1 Förslag till lag om ändring i lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m.

Härigenom föreskrivs att 12, 13, 15, 25, 26 och 27 §§ lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m. ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

12 §¹

Vad för den dömde är bestämt angående prövotid och övervakningstid i den stat där domen meddelats skall gälla såsom om domen givits här i riket. Föreskrifter angående den dömdes åligganden, som meddelats i anslutning till domen, skola, om ej övervakningsnämnden förordnar annat, äga tillämpning. I övrigt skall vad i svensk lag är stadgat om skyddstillsyn äga motsvarande tillämpning.

Meddelas i Danmark, Finland, Island eller Norge beslut om ändrade bestämmelser med avseende å domen eller om förverkande av anståndet, skall beslutet äga giltighet här i riket.

Det som är bestämt om prövotid och övervakningstid i den stat där domen meddelats ska gälla på samma sätt som om domen meddelats här i Sverige. De föreskrifter angående den dömdes skyldigheter som har meddelats i anslutning till domen ska gälla, om inte Kriminalvården beslutar något annat. I övrigt ska det som gäller enligt svensk lag om skyddstillsyn tillämpas.

Beslutas i Danmark, Finland, Island eller Norge ändrade bestämmelser angående domen eller om förverkande av anståndet, ska beslutet gälla i Sverige.

13 §²

Uppkommer här i riket fråga om åtgärd med avseende å den som villkorligt dömts i Danmark, Finland, Island eller Norge och som ställts under övervakning här, men finnes frågan lämpligen böra prövas i den stat, där domen meddelats, må domstol eller övervakningsnämnd, som handlägger ärendet, hänskjuta

Om det, när övervakning anordnats i Sverige, finns anledning att vidta en åtgärd mot den som villkorligt dömts i Danmark, Finland, Island eller Norge, får domstolen eller Kriminalvården hänskjuta frågan till behörig myndighet i den stat där domen meddelats om det bedöms lämpligare att frågan prövas där.

¹ Senaste lydelse 1979:683.

² Senaste lydelse 1964:548.

frågan till behörig myndighet i nämnda stat.

15 §³

Övervakning av den, som här i riket dömts till skyddstillsyn, må överflyttas till Danmark, Finland, Island eller Norge.

Beslutas i den andra staten ändrade bestämmelser med avseende å skyddstillsynen, skall beslutet äga giltighet här i riket.

Ändå att övervakningen överflyttats, må åtgärd i fråga om skyddstillsynen beslutas här i riket, såframt den dömde här övertygas om annat brott eller behörig myndighet i Danmark, Finland, Island eller Norge till svensk myndighet hänskjuter ärende om sådan åtgärd. Sålunda hänskjutet ärende upptages av den övervakningsnämnd inom vars verksamhetsområde övervakningen bedrevs vid tiden för överflyttningen.

Övervakning av den som i Sverige dömts till skyddstillsyn får överflyttas till Danmark, Finland, Island eller Norge.

Beslutas i den andra staten ändrade bestämmelser avseende skyddstillsynen, ska beslutet gälla i Sverige.

Även om övervakningen överflyttats får åtgärd i fråga om skyddstillsynen beslutas i Sverige, om den dömde döms i Sverige för ett annat brott eller om behörig myndighet i Danmark, Finland, Island eller Norge hänskjuter ett ärende om sådan åtgärd till en svensk myndighet. Ett sådant hänskjutet ärende tas upp av Kriminalvården.

25 §⁴

Framställning om verkställighet enligt 1 eller 5 § eller om anordnande av övervakning enligt 10 eller 17 § prövas av Kriminalvården.

Framställning med stöd av denna lag om verkställighet eller om anordnande av övervakning i Danmark, Finland, Island eller Norge görs av Kriminalvården i fall som avses i 3, 8 och 22 §§ och av övervakningsnämnden i fall som avses i 15 §.

Framställning om verkställighet enligt 3 eller 8 § eller om anordnande av övervakning enligt 15 eller 22 § görs av Kriminalvården.

26 §⁵

Kriminalvårdens beslut enligt denna lag får överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Kriminalvårdens beslut enligt 20 § får dock inte överklagas. Kriminalvårdens och domstolens beslut gäller omedelbart, om inte annat beslutas.

Kriminalvårdens beslut enligt denna lag får överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Kriminalvårdens beslut enligt 13 och 20 §§ får dock inte överklagas. Kriminalvårdens och domstolens beslut

³ Senaste lydelse 1983:245.

⁴ Senaste lydelse 2020:370.

⁵ Senaste lydelse 2020:370.

gäller omedelbart, om inte annat beslutas.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

27 §⁶

Övervakningsnämndens beslut om framställning enligt 15 § första stycket eller om förklaring som avses i 19 § andra stycket får överklagas till tingsrätten i den ort där övervakningsnämnden ligger. Överklagandet ska ges in till övervakningsnämnden. Klagotiden räknas från den dag då den dömde fick del av beslutet. Vid överklagande gäller lagen (1996:242) om domstolsärenden. Övervakningsnämnden ska dock inte vara part i domstolen.

Övervakningsnämndens beslut om förklaring som avses i 19 § andra stycket får överklagas till tingsrätten i den ort där övervakningsnämnden ligger. Överklagandet ska ges in till övervakningsnämnden. Klagotiden räknas från den dag då den dömde fick del av beslutet. Vid överklagande gäller lagen (1996:242) om domstolsärenden. Övervakningsnämnden ska dock inte vara part i domstolen.

Övervakningsnämndens beslut som avses i denna paragraf gäller omedelbart, om inte annat beslutas.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2021.

⁶ Senaste lydelse 2020:370.

1.2 Förslag till lag om ändring i lagen (1978:801) om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet

Härigenom föreskrivs att 11–14 §§ lagen (1978:801) om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

11 §¹

En föreskrift om prøvotid för den dömda och om vad som ska gälla för honom eller henne under denna tid, som följer av domen eller ett särskilt beslut som under prøvotiden har meddelats i den främmande staten, gäller här i landet om motsvarande föreskrift skulle ha kunnat meddelas eller annars skulle ha kunnat gälla enligt svensk lag. Om så inte är fallet, ska föreskriften jämkas. *Jämkning beslutas av övervakningsnämnden i de fall som avses i 2 § första stycket 1 a och av Kriminalvården i de fall som avses i 2 § första stycket 1 b.* Jämningen får inte innebära att föreskriften skärps.

En föreskrift om prøvotid för den dömda och om vad som ska gälla för honom eller henne under denna tid, som följer av domen eller ett särskilt beslut som under prøvotiden har meddelats i den främmande staten, gäller här i landet om motsvarande föreskrift skulle ha kunnat meddelas eller annars skulle ha kunnat gälla enligt svensk lag. Om så inte är fallet, ska föreskriften jämkas *av Kriminalvården*. Jämningen får inte innebära att föreskriften skärps.

12 §²

Om inget annat följer av domen eller ett särskilt beslut som har meddelats i den främmande staten ska den dömda under prøvotiden stå under övervakning. Bedöms *övervakning* inte längre vara nödvändig ska den upphöra. Så länge prøvotiden varar får den dömda, när det finns skäl till det, på nytt ställas under övervakning. Beslut i fråga om övervakning fattas av *övervakningsnämnden i de fall som avses i 2 § första stycket 1 a och av Kriminalvården i de fall som avses i 2 § första stycket 1 b.*

Om inget annat följer av domen eller ett särskilt beslut som har meddelats i den främmande staten ska den dömda under prøvotiden stå under övervakning. Bedöms *övervakningen* inte längre vara nödvändig ska den upphöra. Så länge prøvotiden varar får den dömda, när det finns skäl till det, på nytt ställas under övervakning. Beslut i fråga om övervakning fattas av Kriminalvården.

¹ Senaste lydelse 2020:371.

² Senaste lydelse 2020:371.

Meddelas i den främmande staten beslut som innebär att kriminalvården i frihet ska upphöra, gäller beslutet här.

13 §³

I fråga om kriminalvården under prövotiden tillämpas 26 kap. 11 §, 13–18 §§ och 19 § första stycket och 28 kap. 6 a § brottsbalken.

En föreskrift eller ett beslut enligt 26 kap. 16 eller 17 §, eller 28 kap. 6 a § brottsbalken får inte innebära en skärpning i förhållande till vad som bestämts i den främmande staten.

I fråga om kriminalvården under prövotiden tillämpas 26 kap. 11 §, 13–18 §§ och 19 § första stycket brottsbalken.

En föreskrift eller ett beslut enligt 26 kap. 16 eller 17 § brottsbalken får inte innebära en skärpning i förhållande till vad som bestämts i den främmande staten.

14 §⁴

Om den främmande staten begär upplysning om hur den dömde har skött sig under prövotiden, ska Kriminalvården lämna upplysning om detta.

Om den dömde begår ett nytt brott och döms han eller hon under prövotiden av svensk domstol för brottet till påföljd som avses i 3 § första stycket 1 eller 2 lagen (1998:620) om belastningsregister, ska Kriminalvården underrätta den främmande staten om domen.

Har den dömde i annat fall än som avses i andra stycket allvarligt åsidosatt sina skyldigheter och bedömer Kriminalvården, i ett fall som avses i 2 § första stycket 1 b, att det finns anledning för den främmande staten att besluta om åtgärd med anledning av påföljden, ska Kriminalvården anmäla detta till den staten. Om övervakningsnämnden, i ett fall som avses i 2 § första stycket 1 a, bedömer att det på grund av den dömdes allvarliga misskötsamhet finns anledning för den främmande staten att besluta om åtgärd med anledning av påföljden, ska nämnden anmäla detta till Kriminalvården. Kriminalvården

Om den dömde begår ett nytt brott under prövotiden och döms av svensk domstol för brottet till påföljd som avses i 3 § första stycket 1 eller 2 lagen (1998:620) om belastningsregister, ska Kriminalvården underrätta den främmande staten om domen.

Om den dömde i annat fall än som avses i andra stycket allvarligt har åsidosatt sina skyldigheter och Kriminalvården bedömer att det finns anledning för den främmande staten att besluta om åtgärd med anledning av påföljden, ska Kriminalvården anmäla detta till den staten.

³ Senaste lydelse 2020:371.

⁴ Senaste lydelse 2020:371.

*ska underrätta den staten om
nämndens anmälan.*

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2021.

1.3 Förslag till lag om ändring i lagen (2015:485) om erkännande och uppföljning av beslut om övervakningsåtgärder inom Europeiska unionen

Härigenom föreskrivs att 3 kap. 12 § lagen (2015:485) om erkännande och uppföljning av beslut om övervakningsåtgärder inom Europeiska unionen ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

12 §

En övervakningsåtgärd i ett utländskt beslut ska anpassas om åtgärden, helt eller delvis, är oförenlig med

1. sådana förbud, förelägganden eller villkor som kan meddelas enligt 25 kap. rättegångsbalken, eller

2. förbud enligt lagen (1988:688) om kontaktförbud *eller* lagen (2005:321) om tillträdesförbud vid idrottsarrangemang.

2. förbud enligt lagen (1988:688) om kontaktförbud, lagen (2005:321) om tillträdesförbud vid idrottsarrangemang *eller lagen (2021:000) om tillträdesförbud till butiker, badanläggningar och bibliotek.*

En helt oförenlig övervakningsåtgärd ska anpassas genom att den ersätts med en åtgärd som motsvarar ett förbud, föreläggande eller villkor som anges i första stycket 1. I övriga fall ska övervakningsåtgärden anpassas till en åtgärd som motsvarar ett förbud, föreläggande eller villkor som anges i första stycket 1 eller 2.

En åtgärd som har anpassats ska så långt det är möjligt motsvara övervakningsåtgärden i det utländska beslutet och får inte vara strängare än denna.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2021.

1.4 Förslag till lag om ändring i lagen (2015:650) om erkännande och verkställighet av frivårdspåföljder inom Europeiska unionen

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 5 § och 3 kap. 12–14 §§ lagen (2015:650) om erkännande och verkställighet av frivårdspåföljder inom Europeiska unionen ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

5 §¹

Sedan domen på frivårdspåföljd har erkänts i den andra medlemsstaten, får följdbeslut meddelas i Sverige endast om den behöriga myndigheten i den andra medlemsstaten har återfört behörigheten att meddela sådana beslut hit.

Kriminalvården ska överlämna ett ärende om följdbeslut som myndigheten inte själv är behörig att besluta om, till

1. den övervakningsnämnd inom vars verksamhetsområde övervakningen bedrevs eller kunde ha bedrivits vid tiden för beslutet om översändande enligt 2 §, om domen avser fängelse i de fall den dömde villkorligt frigetts *eller skyddstillsyn*, eller

2. åklagare, om domen avser villkorlig dom.

1. den övervakningsnämnd inom vars verksamhetsområde övervakningen bedrevs eller kunde ha bedrivits vid tiden för beslutet om översändande enligt 2 §, om domen avser fängelse i de fall den dömde villkorligt frigetts, eller

2. åklagare, om domen avser villkorlig dom *eller skyddstillsyn*.

3 kap.

12 §²

Om en skyldighet som den dömde har enligt domen på frivårdspåföljd är oförenlig med de skyldigheter som följer av eller de möjligheter att meddela föreskrifter som finns i 26 kap. 11 och 14–17 §§ eller i 28 kap. 2 a *och 6 a* §§ brottsbalken, ska Kriminalvården anpassa skyldigheten.

Den anpassade skyldigheten ska så nära som möjligt motsvara det som bestämts i domen på frivårdspåföljd. Anpassningen får inte innebära att skyldigheten blir strängare än den ursprungliga skyldigheten.

Om en skyldighet som den dömde har enligt domen på frivårdspåföljd är oförenlig med de skyldigheter som följer av eller de möjligheter att meddela föreskrifter som finns i 26 kap. 11 och 14–17 §§ eller i 28 kap. 2 a § brottsbalken, ska Kriminalvården anpassa skyldigheten.

¹ Senaste lydelse 2020:372.

² Senaste lydelse 2020:372.

13 §³

Verkställigheten av domen på frivårdspåföljd, i enlighet med verkställbarhetsförklaringen, ska påbörjas när beslutet enligt 9 § fått laga kraft.

Vid verkställigheten tillämpas 26 kap. 11–18 §§ och 19 § första stycket och 28 kap. 2 a § tredje stycket, 5 a, 6 a och 7 §§ brottsbalken. För verkställigheten gäller även 37 och 38 kap. brottsbalken.

Vid verkställigheten tillämpas 26 kap. 11–18 §§ och 19 § första stycket och 28 kap. 2 a § tredje stycket, 5 a och 7 §§ brottsbalken. För verkställigheten gäller även 37 och 38 kap. brottsbalken.

14 §⁴

Om den dömde allvarligt har åsidosatt den skyldighet som följer av verkställbarhetsförklaringen och det kan antas att den dömde inte kommer rätta sig genom en åtgärd som kan vidtas enligt 13 § andra stycket, ska Kriminalvården återföra behörigheten att meddela följdbeslut till den andra staten.

Om övervakningsnämnden är den instans som har behörighet att pröva frågan om åtgärder vid misskötsamhet ska dock Kriminalvården återföra behörigheten att meddela följdbeslut först sedan nämnden anmält till Kriminalvården att förutsättningarna enligt första stycket är uppfyllda.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2021.

³ Senaste lydelse 2020:372.

⁴ Senaste lydelse 2020:372. Ändringen innebär att andra stycket tas bort.

2 Ärendet

Den 1 juli 2020 trädde nya regler i brottsbalken i kraft om vad som ska gälla vid villkorlig frigivning efter ett fängelsestraff (prop. 2018/19:77 Förstärkta återfallsförebyggande åtgärder vid villkorlig frigivning). Förutom utökade möjligheter att vidta kontroll- och stödåtgärder avseende den som villkorligt frigetts, innebär de nya reglerna att det är Kriminalvården, i stället för övervakningsnämnden, som ska fatta merparten av de beslut som kan aktualiseras under en villkorlig frigivning. Samtidigt trädde följdändringar i kraft i lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m., lagen (1978:801) om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet och lagen (2015:650) om erkännande och verkställighet av frivårdspåföljder inom Europeiska unionen (prop. 2019/20:119 Internationellt samarbete om verkställighet av straff anpassas till nya regler i brottsbalken).

I den remitterade promemorian Utökade kontroll- och stödmöjligheter avseende skyddstillsynsdömda (Ju2020/00923) lämnas lagförslag som innebär att möjligheten att besluta om kontroll- och stödåtgärder vid skyddstillsyn och det beslutsförfarande som gäller för påföljden i stor utsträckning överensstämmer med vad som från den 1 juli 2020 gäller för villkorlig frigivning. I promemorian om skyddstillsyn görs också bedömningen att förslagen, om de genomförs, medför ett behov av följdändringar i de tre lagar om internationellt samarbete som ändrades med anledning av lagstiftningsärendet om villkorlig frigivning. Det bedömdes dock mer lämpligt att behandla detta behov av följdändringar i ett separat lagstiftningsprojekt.

Den 19 januari 2018 fick en utredare i uppdrag att biträda Justitiedepartementet med att utreda straffrättsliga åtgärder mot organiserad tillgreppsbrottlighet (Ju2018/00533). I fråga om tillträdesförbud hade utredaren i uppdrag att överväga om, och i så fall på vilket sätt, personer vid straffansvar ska kunna stängas ute från butikslokaler, simhallar och andra liknande platser dit allmänheten har tillträde. Oavsett vilka bedömningar övervägandena ledde fram till skulle utredaren lämna författningsförslag till en sådan reglering om tillträdesförbud. Utredaren överlämnade den 23 januari 2019 departementspromemorian Straffrättsliga åtgärder mot tillgrepsbrott och vissa andra brott (Ds 2019:1). I promemorian lämnar utredaren författningsförslag till en lag om tillträdesförbud till butiker, badanläggningar och bibliotek, men ställer sig inte i sak bakom förslaget.

Den 19 november 2020 beslutade regeringen propositionen Tillträdesförbud till butik och förstärkt straffrättsligt skydd mot tillgrepsbrottlighet. Propositionen innehåller förslag till en ny lag om tillträdesförbud till butik. Lagen föreslås träda i kraft den 1 mars 2021. Frågan om tillträdesförbud till badanläggningar och bibliotek bereds vidare inom Regeringskansliet.

Fråga har uppkommit hur förslaget till en lag om tillträdesförbud till butiker, badanläggningar och bibliotek, som lämnas i departementspromemorian, förhåller sig till EU-samarbetet om ömsesidigt erkännande av domar och beslut i brottmål.

Mot den angivna bakgrunden har det inom Justitiedepartementet upprättats en promemoria som innehåller förslag till de följdändringar som bedöms nödvändiga.

Regeringen har, som framgår ovan, tagit ställning till att införa en reglering om tillträdesförbud till butik. Beträffande badanläggningar och bibliotek är syftet med promemorian att skapa ett beredningsunderlag för det fall det skulle behövas.

3 Följdändringar med anledning av lagstiftningsärendet om skyddstillsyn

3.1 Behovet av följdändringar

Bedömning: Lagen om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m., lagen om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet och lagen om erkännande och verkställighet av frivårdspåföljder inom Europeiska unionen behöver anpassas med anledning av förslagen i promemorian om skyddstillsyn.

Skälen för bedömningen

Lagstiftningsärendet om skyddstillsyn

I promemorian Utökade kontroll- och stödmöjligheter avseende skyddstillsynsdömda (skyddstillsynspromemorian) lämnas förslag som bl.a. medför en ändrad beslutsordning för merparten av de beslut som kan meddelas den dömde under en skyddstillsyn. Det föreslås t.ex. att det, sedan rätten avgjort brottmålet, ska vara Kriminalvården i stället för övervakningsnämnden som ska besluta i frågor om övervakning, om särskilda föreskrifter den dömde ska följa och om varning och andra åtgärder vid den dömdes misskötsamhet. Det föreslås också att elektronisk övervakning ska kunna användas för att kontrollera att den dömde följer de föreskrifter som har beslutats. Kriminalvården föreslås slutligen vara den instans som vid den dömdes allvarliga misskötsamhet ska begära att åklagare vid domstol för talan om att skyddstillsynen ska undanröjas.

Den dömde föreslås ha samma möjlighet som i dag att överklaga beslut under skyddstillsyn. Kriminalvårdens beslut ska kunna överklagas till övervakningsnämnden. Övervakningsnämndens beslut när den överprövat Kriminalvårdens beslut överklagas till tingsrätten i enlighet med vad som framgår av regleringen i 37 och 38 kap. brottsbalken.

Som skäl för att låta Kriminalvården fatta merparten av de beslut som kan aktualiseras under en skyddstillsyn, görs i skyddstillsynspromemorian bedömningen att Kriminalvården har den kompetens och erfarenhet som krävs för att göra de överväganden som behövs inför denna typ av beslut. Genom den nya beslutsordningen förväntas även flexibiliteten och effektiviteten i beslutsfattandet under verkställighet av kriminalvård i frihet öka.

Behovet av följdändringar

Lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m., lagen (1978:801) om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet och lagen (2015:650) om erkännande och verkställighet av frivårdspåföljder inom Europeiska unionen innehåller bestämmelser om internationellt samarbete om verkställighet av straff. I lagarna görs hänvisningar till regleringen om skyddstillsyn i 28 kap. brottsbalken och de bestämmelser i 26 kap. brottsbalken som 28 kap. brottsbalken innehåller hänvisningar till. Som framgår av avsnitt 2 gjordes följdändringar i dessa lagar när reglerna om villkorlig frigivning reformerades. När nu reglerna om skyddstillsyn föreslås ändras på i huvudsak motsvarande sätt finns ett behov av att på nytt göra följdändringar i dessa lagar.

När det gäller skyddstillsyn bygger regelverket i de nämnda lagarna om internationellt samarbete i många delar på ett system där övervakningsnämnden har ett större ansvar för att fatta beslut i första instans än vad som följer av förslagen i skyddstillsynspromemorian. Liksom när det gäller villkorlig frigivning är utgångspunkten för bedömningarna och förslagen i denna promemoria att regelverken för kriminalvård i frihet så långt som möjligt ska vara lika oavsett om det är en utländsk eller en svensk dom som verkställs här (jfr prop. 2019/20:119 s. 18). I övrigt bör regleringen i dessa tre lagar om internationellt samarbete i så stor utsträckning som möjligt vara densamma som i dag.

3.2 Lagen om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m.

<p>Förslag: Lagen om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m. anpassas till de nya föreslagna reglerna i brottsbalken om skyddstillsyn.</p>

Skälen för förslaget

Gällande rätt

Lagen om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m., den s.k. nordiska verkställighetslagen, reglerar frågor om verkställighet av brottmålsdomar mellan de nordiska länderna. Den innehåller regler om verkställighet av böter (1–4 a §§), verkställighet av frihetsstraff (5–9 §§), övervakning av villkorligt dömda (10–16 §§) och övervakning av villkorligt frigivna (17–23 §§). Sist i lagen finns ett antal gemensamma bestämmelser som bl.a. rör överklagande av beslut.

Den svenska påföljden skyddstillsyn har inte någon direkt motsvarighet i de övriga nordiska länderna. Skyddstillsynen har dock i verkställighetssamarbetet enligt lagen ansetts kunna jämföras med de olika former av villkorlig dom med övervakning som ingår i de övriga ländernas rättssystem (jfr prop. 1962:203 s. 38–40). Av intresse för denna

promemoria är därför de regler i lagen som tar sikte på förfarandet och beslutsordningen avseende övervakning av villkorligt dömda.

Efter begäran kan övervakning anordnas i Sverige för den som i ett annat nordiskt land blivit villkorligt dömd med föreskrift om övervakning (10 §). Det är Kriminalvården som ska ha hand om övervakningen och förordna övervakare för den dömda (11 §). Det är också Kriminalvården som beslutar om anordnande av övervakning här (25 § första stycket).

När det beslutats att övervakning ska ske i Sverige är utgångspunkten att vad som bestämts om prövotid och övervakningstid m.m. i det andra landet ska gälla även här. Övervakningsnämnden har dock befogenhet att justera i domen meddelade föreskrifter i den mån det behövs för anpassning till svenska förhållanden och den dömdes situation i Sverige. I övrigt ska svenska regler om skyddstillsyn gälla (12 § första stycket). Detta innebär t.ex. en möjlighet för svenska myndigheter att meddela föreskrifter som den dömda ska följa och besluta om åtgärder med anledning av den dömdes misskötsamhet. Det innebär också att brottsbalkens överklagande- och rättegångsbestämmelser ska tillämpas vid överklagande av de beslut Kriminalvården och övervakningsnämnden fattar enligt brottsbalken med stöd av lagen.

Om det i domslandet meddelas ett beslut i fråga om den utländska domen eller om ett villkorligt medgivet anstånd förklarar förverkat i domslandet, gäller beslutet i Sverige (12 § andra stycket). Lagen innehåller också en möjlighet för domstolen eller övervakningsnämnden att till domslandet återföra befogenheten att besluta om åtgärder i fråga om domen (13 §). Rätten kan också i vissa fall undanröja den utländska domen även om övervakning inte anordnats här (14 §).

Övervakning avseende den som i Sverige dömts till skyddstillsyn kan överflyttas till ett annat nordiskt land (15 § första stycket). Möjligheten att göra en framställning om anordnande av övervakning i ett annat nordiskt land ligger på övervakningsnämnden (25 § andra stycket). Sker en sådan överflyttning av övervakningen ligger ansvaret för följdbeslut på den andra staten. Om den dömda begår ett nytt brott i Sverige eller om den andra staten hänskjuter ett ärende hit om att vidta en åtgärd i fråga om en i Sverige utdömd skyddstillsyn, kan emellertid Sverige återta behörigheten att fatta följdbeslut. En sådan framställning tas upp av övervakningsnämnden (15 § tredje stycket).

Kriminalvårdens beslut enligt lagen överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten (26 §). Innan Kriminalvårdens beslut enligt lagen överklagas till domstol, måste myndigheten först ompröva sitt beslut (26 a §). Övervakningsnämndens beslut om framställning att annan stat ska ta över övervakningen och därmed verkställigheten av en skyddstillsyn, överklagas till tingsrätt (27 § första stycket).

Den nordiska verkställighetslagen tillämpas sällan när det gäller frivårdspåföljder. Under 2018 hanterade Kriminalvården inget ärende som avsåg anordnande av övervakning i Sverige med anledning av en dom från ett annat nordiskt land. Under 2019 hanterades ett sådant ärende.

Vilka anpassningar bör göras?

Förslagen i skyddstillsynspromemorian innebär att det, sedan rätten avgjort brottmålet, är Kriminalvården som ska besluta om föreskrifter och andra åtgärder som den dömda kan vara i behov av under hans eller hennes skyddstillsyn. Det ska också vara Kriminalvården som fattar beslut om åtgärder vid den dömdes misskötsamhet. I dag ligger ansvaret för dessa åtgärder på övervakningsnämnden.

Som framgår i avsnitt 3.1 är utgångspunkten att regelverken för kriminalvård i frihet så långt som möjligt ska vara lika oavsett om det är en utländsk eller en svensk dom som verkställs här. Mot den bakgrunden görs bedömningen att ansvaret för att justera eventuella föreskrifter som getts i domslandet bör ligga på Kriminalvården i stället för på övervakningsnämnden. Det bör även vara Kriminalvården som, i stället för övervakningsnämnden, kan göra en framställning om att övervakning som beslutats i Sverige ska överflyttas till ett annat nordiskt land. Likaså bör det vara Kriminalvården som, vid sidan av domstolen, ska ha ansvaret för att göra en framställning om att domslandet ska återta ansvaret för att fatta eventuella följdbeslut och även ta emot en sådan framställning från en annan stat. I syfte att åstadkomma dessa förändringar föreslås ändringar i 12, 13, 15 och 25 §§.

Övervakningsnämndens beslut att enligt 13 § hänskjuta frågan om att vidta en åtgärd mot den dömda till domslandet får inte överklagas (jfr 27 §). Förslaget om att det i stället bör vara Kriminalvården som ska hänskjuta en sådan fråga till domslandet ger inte anledning till någon annan bedömning när det gäller möjligheten att överklaga beslutet. En ändring föreslås därför i 26 § med innebörd att Kriminalvårdens beslut enligt 13 § inte får överklagas.

I dag får övervakningsnämndens framställan om att övervakningen av en dömd person ska överflyttas till ett annat nordiskt land enligt 15 § första stycket överklagas till tingsrätt (jfr 27 § första stycket), medan Kriminalvårdens beslut enligt lagen som huvudregel får överklagas till allmän förvaltningsdomstol (26 §). Förslaget att Kriminalvården ska ta över ansvaret för att göra en sådan framställning aktualiserar frågan om till vilken instans ett sådant beslut ska kunna överklagas. Vid bedömningen av den frågan bör beaktas att regeringen vid följdändringarna som gjordes med anledning av reformen avseende villkorlig frigivning gjorde bedömningen att Kriminalvårdens beslut enligt lagen ska överklagas till allmän förvaltningsdomstol (prop. 2019/20:119, s. 22). Bakom bedömningen låg att de allmänna förvaltningsdomstolarna har stor erfarenhet av att överpröva Kriminalvårdens beslut samt att det rör sig om mycket få ärenden som hanteras med stöd av den nordiska verkställighetslagen. Mot den bakgrunden görs bedömningen att även Kriminalvårdens framställan om att övervakningen av en skyddstillsynsdömd ska anordnas i ett annat nordiskt land bör överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Någon lagändring behövs inte för att åstadkomma detta. Bedömningen kräver dock en följdändring i 27 §, som reglerar vilka av övervakningsnämndens beslut som får överklagas till tingsrätten.

Särskilt om elektronisk övervakning

Av 12 § första stycket följer att svenska regler om skyddstillsyn i princip gäller efter att verkställigheten överflyttats till Sverige. En nyhet som föreslås i skyddstillsynspromemorian är att Kriminalvården under vissa förutsättningar kan besluta om elektronisk övervakning av den skyddstillsynsdömde i syfte att kontrollera att meddelade föreskrifter följs. En motsvarande möjlighet att besluta om elektronisk övervakning gäller i dag för villkorligt frigivna (26 kap. 17 § brottsbalken). I samband med de följdändringar som gjordes i lagen med anledning av lagstiftningsärendet om villkorlig frigivning gjordes bedömningen att elektronisk övervakning bör kunna användas även när en utländsk dom verkställs i Sverige (prop. 2019/20:119 s. 21–22). Något skäl att göra någon annan bedömning när det gäller nordiska domar som motsvarar skyddstillsyn finns inte. Eftersom 12 § första stycket redan anger att svenska regler om skyddstillsyn ska tillämpas, behövs ingen lagändring för att åstadkomma detta.

I den nordiska verkställighetslagen finns ingen uttrycklig bestämmelse om att en anpassning i Sverige av vad som beslutats i den andra staten inte får innebära en skärpning i förhållande till vad som beslutats i den staten. En sådan begränsning finns däremot i de andra två lagarna som bedöms behöva ändras med anledning av förslagen i skyddstillsynspromemorian (se 11 och 13 §§ lagen om internationellt samarbete om kriminalvård i frihet och 3 kap. 12 § andra stycket lagen om erkännande och verkställighet av frivårdspåföljder inom Europeiska unionen). I förarbetena till den nordiska verkställighetslagen framhålls dock att den anpassning av föreskrifter som får göras vid överföring av övervakning till Sverige inte får ha karaktären av en ny påföljdsbestämning, utan anpassningen ska vara föranledd av att det behövs för anpassning till svenska förhållanden och den dömdes situation i Sverige (prop. 1962:203 s. 44). Det får anses tala för att Kriminalvården, vid en anpassning enligt 12 § första stycket, inte får fatta ett nytt eller ett mer ingripande beslut om elektronisk övervakning av den skyddstillsynsdömde i förhållande till vad som bestämts i den andra nordiska staten. Motsvarande bedömning gjordes i samband med de följdändringar som gjordes i lagen med anledning av reformen av villkorlig frigivning (se prop. 2019/20:119 s. 22).

3.3 Lagen om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet

<p>Förslag: Lagen om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet anpassas till de nya föreslagna reglerna i brottsbalken om skyddstillsyn.</p>

Skälen för förslaget

Gällande rätt

Lagen om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet reglerar samarbete om kriminalvård i frihet som sker bl.a. med stater som tillträtt den europeiska konventionen av den 30 november 1964 rörande övervakning av villkorligt dömda eller villkorligt frigivna personer. Lagen kan även tillämpas i andra fall om regeringen bestämmer det (1 §).

De samarbeten som omfattas av lagen är verkställighet i Sverige av en utländsk brottmålsdom som innebär kriminalvård i frihet och verkställighet i främmande stat av en svensk dom (2 §).

Lagen innehåller allmänna bestämmelser om verkställighet i Sverige av en utländsk brottmålsdom (4–7 §§), regler om s.k. begränsad verkställighet, vilket innebär att den stat i vilken domen har meddelats överlämnar åt en annan stat att anordna kriminalvård i frihet med anledning av domen (8–14, 23 och 24 §§) samt regler om när en stat helt övertar verkställigheten av en brottmålsdom som beslutats i en annan stat, s.k. fullständig verkställighet (15–22 och 25 §§). Sist i lagen finns regler om överklagande och vissa särskilda bestämmelser (26–30 §§).

Den verkställighet som berörs av förslagen i skyddstillsynspromemorian är för det första verkställighet av utländsk brottmålsdom varigenom den dömda har erhållit villkorligt anstånd med ådömande av straff eller verkställighet av frihetsstraff eller på annat liknande sätt ålagts att under en prøvotid undergå kriminalvård i frihet (2 § första stycket 1 a). I förarbetena beskrivs detta som ett brottmålsavgörande som innebär en villkorlig dom med prøvotid (jfr prop. 1978/79:3 s. 41–42). Till denna grupp av påföljder räknas den svenska domen skyddstillsyn. För det andra berörs det regelverk i lagen som rör verkställighet i en annan stat av en svensk dom på skyddstillsyn (2 § första stycket 2 a).

Verkställighet i Sverige av en utländsk dom som innebär kriminalvård i frihet kan antingen vara begränsad eller fullständig (3 §). Det är Kriminalvården som handlägger och beslutar i ärenden om att anordna begränsad verkställighet i Sverige av en utländsk brottmålsdom (8–10 §§). Vid begränsad verkställighet i Sverige av skyddstillsyn, eller annan med skyddstillsyn jämförbar påföljd gäller som huvudregel att vad domslandet har beslutat om prøvotid och vilka skyldigheter den dömda har under prøvotiden, ska gälla även här. Om det bedöms nödvändigt får övervakningsnämnden jämka de villkor domslandet har beslutat om. Jämkning får dock inte ske i skärpande riktning (11 §). Beslut om övervakning och om upphörande av övervakning vid kriminalvård i frihet fattas av övervakningsnämnden, medan beslut om övervakning vid villkorlig frigivning fattas av Kriminalvården (12 §). I övrigt ska som regel svenska regler gälla för verkställigheten av kriminalvård i frihet (13 §). Detta innebär bl.a. ett allmänt skötsamhetskrav för den dömda och en rätt att meddela den dömda föreskrifter och beslut om varning vid hans eller hennes eventuella misskötsamhet. Talan om undanröjande av den påföljd som har bestämts i en annan europeisk stat är dock förbehållet domslandet. Detta följer indirekt av att någon hänvisning till 28 kap. 8–10 §§ brottsbalken inte görs i lagen.

I de fall en framställan om fullständig verkställighet i Sverige av en utländsk brottmålsdom har gjorts ska rätten, om hinder mot verkställighet

här inte föreligger, bestämma en ny påföljd enligt svensk lag för brott som avses i framställningen (18 §). Det avgörande domstolen träffar i påföljdsdelen blir likställt med en vanlig svensk brottmålsdom där svenska regler ska tillämpas, om inget annat följer av särskilda regler i lagen. Om påföljden bestämts till skyddstillsyn blir således gällande svenska regler om skyddstillsyn i princip tillämpliga på verkställigheten.

Regler om Kriminalvårdens underrättelseskyldighet gentemot den andra staten finns i 14 §. I bestämmelsen anges att om den som dömts till skyddstillsyn, eller annan med skyddstillsyn jämförbar påföljd, allvarligt har åsidosatt sina skyldigheter och övervakningsnämnden bedömer att det finns behov av att besluta om åtgärd i fråga om den utdömda påföljden, så ska nämnden anmäla detta till Kriminalvården. Kriminalvården ska i sin tur underrätta den andra staten om nämndens anmälan.

I de fall kriminalvård i frihet överflyttats till annan stat får en åtgärd i fråga om en skyddstillsyn som beslutats här i Sverige, endast beslutas här om den dömde här begått ett nytt brott eller om den utländska staten hänskjutit ett ärende om att vidta en åtgärd hit. Ett sådant hänskjutet ärende ska enligt 24 § andra stycket prövas av övervakningsnämnden.

Kriminalvårdens beslut enligt lagen får som huvudregel inte överklagas. Undantaget är myndighetens beslut av mer formell karaktär som rör förordnande och upphörande av verkställighet av kriminalvård i frihet. Dessa beslut kan överklagas till regeringen (26 § första stycket).

I fråga om de beslut Kriminalvården och övervakningsnämnden fattar enligt brottsbalken med stöd av lagen – det kan t.ex. gälla beslut om övervakning, föreskrifter eller varning – så överklagas de i enlighet med vad som framgår av 37 och 38 kap. brottsbalken (26 § andra stycket).

Lagen är subsidiär till lagen om erkännande och verkställighet av frivårdspåföljder inom Europeiska unionen samt till lagen om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m. Detta innebär att lagen endast tillämpas i förhållande till stater utanför Norden och EU. Lagen tillämpas mycket sällan. Sedan lagen om erkännande och verkställighet av frivårdspåföljder inom Europeiska unionen trädde i kraft 2016, har inget nytt ärende hanterats med stöd av lagen.

Vilka anpassningar bör göras?

Förslagen i skyddstillsynspromemorian innebär att det, sedan rätten avgjort brottmålet, är Kriminalvården som ska besluta om föreskrifter och andra åtgärder som den dömde kan vara i behov av under hans eller hennes skyddstillsyn. Det ska också vara Kriminalvården som fattar beslut om åtgärder vid den dömdes misskötsamhet. I dag ligger ansvaret för dessa åtgärder på övervakningsnämnden.

Som framgår i avsnitt 3.1 är utgångspunkten att regelverken för kriminalvård i frihet så långt som möjligt ska vara lika oavsett om det är en utländsk eller en svensk dom som verkställs här. Mot den bakgrunden bör ansvaret för att justera eventuella föreskrifter som getts i domlandet ligga på Kriminalvården i stället för på övervakningsnämnden i de fall då den dömde verkställer kriminalvård i frihet här i landet som grundar sig i en dom som omfattas av 2 § första stycket 1 a § i lagen. Sådan kriminalvård i frihet inkluderar bland annat den svenska skyddstillsynspåföljden. Det

bör också vara Kriminalvården som ska fatta beslut i fråga om övervakning under sådan verkställighet av kriminalvård i frihet som sker här i Sverige. För att åstadkomma detta föreslås ändringar i 11 och 12 §§.

I skyddstillsynspromemorian föreslås att bestämmelsen i 28 kap. 6 a § brottsbalken om vilka föreskrifter som kan meddelas den skyddstillsynsdömde tas bort och ersätts med en hänvisning till 26 kap. 16 § brottsbalken. Syftet är att möjligheten att besluta särskilda föreskrifter vid skyddstillsyn ska motsvara vad som från den 1 juli 2020 gäller för villkorligt frigivna. Hänvisningen till 28 kap. 6 a § brottsbalken i 13 § föreslås tas bort som en följd av det. Att föreskriftsmöjligheterna i 26 kap. 16 § brottsbalken finns även i de fall som nu är för handen, följer av att det i 13 § första stycket görs en hänvisning till den bestämmelsen.

Eftersom Kriminalvården föreslås få besluta om åtgärder med anledning av den dömdes misskötsamhet vid skyddstillsyn, föreslås en ändring i 14 § som innebär att det ska vara Kriminalvården, i stället för övervakningsnämnden, som ska bedöma behovet av att göra en anmälan till den andra staten vid den dömdes misskötsamhet i de fall den dömde i Sverige verkställer skyddstillsyn, eller annan med skyddstillsyn jämförbar påföljd.

När motsvarande ändring gjordes avseende den som verkställer villkorlig frigivning här, gjordes bedömningen att en sådan anmälan inte längre bör kunna överklagas (prop. 2019/20:119 s. 26). Samma bedömning görs när det gäller skyddstillsyn, eller en med skyddstillsyn jämförbar påföljd. Någon ändring av överklagandebestämmelsen i 26 § behövs inte med anledning av den bedömningen.

Särskilt om elektronisk övervakning

Av 13 § första stycket följer att svenska regler om kriminalvård i frihet som regel ska tillämpas vid verkställighet av ett utländskt avgörande i Sverige. En nyhet som föreslås i skyddstillsynspromemorian är att Kriminalvården under vissa förutsättningar kan besluta om elektronisk övervakning av den skyddstillsynsdömde i syfte att kontrollera att meddelade föreskrifter följs. Den möjligheten bör kunna användas även när en utländsk dom som motsvarar skyddstillsyn ska verkställas i Sverige. Samma bedömning gjordes när det gäller villkorligt frigivna i prop. 2019/20:119 s. 25–26. Eftersom 13 § första stycket redan anger att svenska regler om skyddstillsyn ska tillämpas, vilket inkluderar 26 kap. 17 § brottsbalken, behövs inte någon ändring för att åstadkomma detta.

I 13 § andra stycket finns en begränsning som innebär att föreskrifter som kan beslutas under kriminalvård i frihet i Sverige, inte får innebära en skärpning i förhållande till vad som har bestämts i den andra staten. Den begränsningen bör även gälla för beslut om elektronisk övervakning.

3.4 Lagen om erkännande och verkställighet av frivårdspåföljder inom Europeiska unionen

Förslag: Lagen om erkännande och verkställighet av frivårdspåföljder inom Europeiska unionen anpassas till de nya föreslagna reglerna i brottsbalken om skyddstillsyn.

Skälen för förslaget

Gällande rätt

Lagen om erkännande och verkställighet av frivårdspåföljder inom Europeiska unionen, den s.k. europeiska verkställighetslagen, innebär i princip en skyldighet för en medlemsstat att erkänna och verkställa en annan medlemsstats dom. Lagen är subsidiär till lagen om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m. och tillämpas därför inte i förhållande till Danmark och Finland (1 kap. 1 och 2 §§).

I lagens första och andra kapitel finns regler om tillämplighet, definitioner och om vad som gäller vid erkännande och verkställighet av en svensk dom på frivårdspåföljd i en annan medlemsstat. Av 1 kap. 4 § första stycket följer bland annat att en svensk dom som avser skyddstillsyn definieras som en svensk dom på frivårdspåföljd enligt lagen. I 1 kap. 5 § ges en definition av vad som enligt lagen faller inom begreppet utländsk dom på frivårdspåföljd.

I 2 kap. 5 § anges att sedan en svensk dom på frivårdspåföljd har erkänts i en annan medlemsstat får den andra staten återföra behörigheten att meddela följdbeslut hit. I de fall Kriminalvården inte själv är behörig att fatta följdbeslut ska myndigheten överlämna ett ärende om följdbeslut till övervakningsnämnden eller till åklagare.

I lagens tredje kapitel finns bestämmelser om erkännande och verkställighet av en utländsk dom på frivårdspåföljd i Sverige. Sådan verkställighet omfattar bland annat verkställighet här i Sverige av en sådan alternativ påföljd till fängelse som enligt svenska regler är att anse som skyddstillsyn (jfr 1 kap. 5 § första stycket 2). I kapitlets 1–3 §§ finns bestämmelser om när lagen i dessa fall ska tillämpas. Regler om hinder mot erkännande eller verkställighet finns i 4 och 5 §§. Av 3 kap. 6–10 §§ framgår att det är Kriminalvården som handlägger och beslutar ärenden om erkännande och verkställighet av frivårdspåföljder meddelade i en annan medlemsstat. Kriminalvården har också enligt 3 kap. 11 och 12 §§ möjlighet att i vissa avseenden anpassa verkställigheten av den utländska domen till svenska regler om kriminalvård i frihet. Anpassningen får dock inte innebära en skärpning i förhållande till vad som beslutats i den utländska domen.

Av 3 kap. 13 § följer att vid verkställighet här i landet av en i utlandet beslutad frivårdspåföljd gäller i princip svenska regler om villkorlig frigivning och skyddstillsyn. Av bestämmelsen följer vidare att för verkställigheten gäller även 37 och 38 kap. brottsbalken i tillämpliga delar. Dessa kapitel innehåller i huvudsak regler om överklagande av beslut och rättegångsbestämmelser.

Av 3 kap. 14 § följer att övervakningsnämnden ansvarar för att anmäla allvarlig misskötsamhet från en skyddstillsynsdömds sida till Kriminalvården. Det ankommer sedan på Kriminalvården att återföra behörigheten att meddela följdbeslut till den andra medlemsstaten.

I lagens fjärde kapitel finns en överklagandebestämmelse och vissa andra övriga bestämmelser.

Lagen tillämpas förhållandevis sällan. Sedan den trädde i kraft den 1 januari 2016 har Kriminalvården årligen hanterat en handfull ärenden om överförande av frivårdspåföljd till Sverige.

Vilka anpassningar bör göras?

Förslagen i skyddstillsynspromemorian innebär att det, sedan rätten avgjort brottmålet, är Kriminalvården som ska besluta om föreskrifter och andra åtgärder som den dömden kan vara i behov av under hans eller hennes skyddstillsyn. Det ska också vara Kriminalvården som fattar beslut om åtgärder vid den dömdes misskötsamhet. I dag ligger ansvaret för dessa åtgärder på övervakningsnämnden.

Enligt 2 kap. 5 § andra stycket 1 och 2 ska Kriminalvården överlämna ett ärende om följdbeslut som myndigheten själv inte är behörig att besluta om till övervakningsnämnden eller till åklagare. Som en följd av att Kriminalvården i skyddstillsynspromemorian föreslås få ansvaret att meddela följdbeslut även i fråga om skyddstillsyn görs bedömningen att det inte längre behövs någon hänvisning till påföljden skyddstillsyn i andra stycket 1. Eftersom det i skyddstillsynspromemorian också föreslås vara Kriminalvården – i stället för övervakningsnämnden – som till åklagaren ska överlämna ett ärende om att väcka talan om undanröjande av skyddstillsyn, görs vidare bedömningen att påföljden skyddstillsyn ska läggas till i andra stycket 2.

Som framgår i avsnitt 3.1 är utgångspunkten att regelverken för kriminalvård i frihet så långt som möjligt ska vara lika oavsett om det är en utländsk eller en svensk dom som verkställs här. Mot den bakgrunden görs bedömningen att det bör vara Kriminalvården som, i stället för övervakningsnämnden, i första hand ska hantera den dömdes misskötsamhet under verkställighet av frivårdspåföljd här som är att jämföra med skyddstillsyn. Det föreslås därför en ändring i 3 kap. 14 § som innebär att det ska vara Kriminalvården som vid allvarlig misskötsamhet ska ansvara för att behörigheten att meddela följdbeslut till den andra staten återförs. Övervakningsnämndens åtgärd i detta avseende kan i dag inte överklagas och motsvarande åtgärd från Kriminalvården bör därför inte heller kunna överklagas. I 4 kap. 2 § anges vilka av Kriminalvårdens beslut enligt lagen som kan överklagas. Någon ändring i denna bestämmelse behövs inte för att åstadkomma en sådan ordning.

I skyddstillsynspromemorian föreslås att bestämmelsen i 28 kap. 6 a § brottsbalken om vilka föreskrifter som kan meddelas den skyddstillsynsdömde tas bort och ersätts med en hänvisning till 26 kap. 16 § brottsbalken. Syftet är att möjligheten att besluta särskilda föreskrifter vid skyddstillsyn ska motsvara vad som från den 1 juli 2020 gäller för villkorligt frigivna. Hänvisningarna till 28 kap. 6 a § brottsbalken i 3 kap. 12 och 13 §§ föreslås tas bort som en följd av det. Att föreskriftsmöjligheten i 26 kap. 16 § brottsbalken ska gälla även i de fall

som nu är för handen, följer av att det i 3 kap. 13 § andra stycket görs en hänvisning till den bestämmelsen.

I fråga om överklagande av de beslut Kriminalvården och övervakningsnämnden fattar enligt brottsbalken med stöd av lagen, ska även fortsättningsvis brottsbalkens regler om överklagande i 37 och 38 kap. tillämpas. Detta framgår av 3 kap. 13 § andra stycket.

Särskilt om elektronisk övervakning

Som nämns ovan ska svenska regler om kriminalvård i frihet tillämpas även vid verkställighet som sker i Sverige med stöd av den europeiska verkställighetslagen. En nyhet som föreslås i skyddstillsynspromemorian är att Kriminalvården under vissa förutsättningar kan besluta om elektronisk övervakning av den skyddstillsynsdömde i syfte att kontrollera att meddelade föreskrifter följs. Den möjligheten bör kunna användas även när en utländsk dom som motsvarar skyddstillsyn ska verkställas i Sverige. Samma bedömning gjordes när det gäller villkorligt frigivna i prop. 2019/20:119 s. 28–29. Eftersom 3 kap. 13 § andra stycket redan anger att svenska regler om skyddstillsyn ska tillämpas, vilket inkluderar 26 kap. 17 § brottsbalken, behövs inte någon ändring för att åstadkomma detta.

Om ett beslut om elektronisk övervakning har fattats av den andra staten som inte är förenligt med möjligheterna att fatta ett sådant beslut i svensk rätt ska Kriminalvården anpassa beslutet. Det anpassade beslutet ska så nära som möjligt motsvara det som bestämts i den utländska domen. Anpassningen får inte innebära att beslutet blir strängare än i den utländska domen (se 3 kap. 12 § andra stycket).

4 Följdändringar med anledning av förslaget till en reglering om tillträdesförbud

Förslag: Lagen om erkännande och uppföljning av beslut om övervakningsåtgärder inom Europeiska unionen anpassas till den föreslagna lagen om tillträdesförbud till butiker, badanläggningar och bibliotek.

Bedömning: Det behövs inte någon anpassning av lagen om erkännande och verkställighet av frivårdspåföljder inom Europeiska unionen.

Skälen för förslaget och bedömningen

Förslaget till en reglering om tillträdesförbud

I Ds 2019:1 görs bedömningen att det inte bör införas någon reglering som gör det möjligt att vid straffansvar stänga ute personer från butiker, simhallar eller andra liknande platser dit allmänheten har tillträde. I enlighet med uppdraget lämnas dock ett förslag till en lag om tillträdesförbud till butiker, badanläggningar och bibliotek. Lagens utformning

följer i allt väsentligt den nuvarande regleringen om kontaktförbud och tillträdesförbud vid idrottsarrangemang.

Enligt departementspromemorian ska en person kunna få tillträdesförbud till en butik, en badanläggning eller ett bibliotek om det på grund av särskilda omständigheter finns risk för att han eller hon kommer att begå brott på platsen eller allvarligt trakassera någon som befinner sig där. En person kan även i annat fall få tillträdesförbud till ett bibliotek om det på grund av särskilda omständigheter finns risk för att han eller hon där kommer väsentligt störa verksamheten eller orsaka betydande skada på bibliotekets egendom. Vid riskbedömningen ska det särskilt beaktas om personen tidigare har begått brott på eller i anslutning till platsen. Brott som personen har begått före 15 års ålder får inte beaktas. Om syftet med ett tillträdesförbud kan tillgodoses genom en mindre ingripande åtgärd får förbud inte meddelas. Tillträdesförbud får meddelas endast om skälen för åtgärden uppväger det intrång eller men i övrigt som åtgärden innebär för den enskilde. Tillträdesförbud får inte avse en person under 15 år.

Av departementspromemorian framgår det vidare att ett tillträdesförbud ska gälla för en viss tid, högst ett år, och får förlängas med högst ett år i taget. Förbudet gäller omedelbart, om inte något annat beslutas. Allmän åklagare prövar frågor om tillträdesförbud. Åklagarens beslut kan prövas av allmän domstol. Åklagaren får under vissa omständigheter häva eller ändra ett tillträdesförbud, om det på grund av ändrade förhållanden finns skäl till det. Den som bryter mot ett tillträdesförbud döms till böter eller fängelse i högst sex månader. I ringa fall ska det inte dömas till ansvar.

I den proposition som beslutades den 19 november 2020 föreslår regeringen att det införs en lag om tillträdesförbud till butik. Lagen föreslås träda i kraft den 1 mars 2021. Frågan om tillträdesförbud till badanläggningar och bibliotek bereds vidare i Regeringskansliet.

En följdändring behövs

Lagen (2015:485) om erkännande och uppföljning av beslut om övervakningsåtgärder inom Europeiska unionen (lagen om uppföljning av beslut om övervakningsåtgärder) innebär att en person som är misstänkt för brott i Sverige ska kunna stå under övervakning i den medlemsstat där han eller hon har sin hemvist i stället för att vara häktad här. På motsvarande sätt ska en misstänkt person med hemvist i Sverige kunna bli föremål för övervakning här när brottsutredningen pågår i en annan medlemsstat. Syftet med regleringen är att främja användningen av alternativa åtgärder till tillfälliga frihetsberövanden under brottmålsprocessen. Lagen är ett led i att genomföra rambeslut 2009/829/RIF om tillämpning mellan Europeiska unionens medlemsstater av principen om ömsesidigt erkännande på beslut om övervakningsåtgärder som ett alternativ till tillfälligt frihetsberövande (rambeslutet om uppföljning av beslut om övervakningsåtgärder, EUT L 294, 11.11.2009, s. 20).

I artikel 8.1 i rambeslutet anges ett antal övervakningsåtgärder som den verkställande staten är skyldig att följa upp. Artikelns bestämmelse om en skyldighet att inte besöka vissa områden (punkten b) kan, när det är fråga om områden som är avsedda för idrottsutövning, liknas vid tillträdesförbud (prop. 2014/15:116 Erkännande och uppföljning av beslut om övervakningsåtgärder inom Europeiska unionen s. 53 och 54). Mot den

bakgrunden görs också bedömningen att förslaget som lämnas i departementspromemorian om en lag om tillträdesförbud till butiker, badanläggningar och bibliotek täcks av uppräknings- och övervakningsåtgärder som staterna är skyldiga att följa upp. Bedömningen medför ett behov av att göra en följdändring i lagen om uppföljning av beslut om övervakningsåtgärder.

Vilken ändring bör göras?

Lagen om uppföljning av beslut om övervakningsåtgärder gäller dels för beslut om övervakningsåtgärder som meddelas i Sverige för att erkännas och följas upp i en annan medlemsstat, dels för sådana beslut som meddelas i en annan medlemsstat för att erkännas och följas upp i Sverige.

När det gäller ett svenskt beslut om övervakningsåtgärder som ska följas upp i ett annat EU-land avses enligt 1 kap. 3 § ett beslut om att en person som är misstänkt för brott förbjuds att utan tillstånd lämna anvisad vistelseort i en annan medlemsstat, eller föreläggs att på vissa tider anmäla sig hos myndighet i en annan medlemsstat. Vid genomförandet av rambeslutet diskuterades om det skulle vara aktuellt att sända över ett beslut om tillträdesförbud till en annan stat för erkännande och uppföljning. Det bedömdes inte vara aktuellt, eftersom ett beslut om tillträdesförbud enligt svensk rätt inte utgör ett straffprocessuellt tvångsmedel, utan ett straffsanktionerat förbud (se samma prop. s. 28). Det finns inte skäl att göra någon annan bedömning när det gäller tillträdesförbud till butiker, badanläggningar och bibliotek. Förslaget om tillträdesförbud medför därför inget behov av att ändra lagens regler om möjligheten att verkställa svenska beslut utomlands.

Med ett utländskt beslut om övervakningsåtgärder avses i 1 kap. 4 § ett verkställbart beslut, meddelat av en behörig myndighet i en annan medlemsstat i samband med ett straffrättsligt förfarande, som innebär att en person som är misstänkt för brott ska omfattas av en eller flera övervakningsåtgärder. Rambeslutet innebär ett åtagande för Sverige att erkänna och följa upp övervakningsåtgärder som beslutats i den andra medlemsstaten och, som utgångspunkt, ska det ske även om en motsvarande åtgärd inte kan beslutas i Sverige eller om åtgärden beslutas i Sverige under andra förutsättningar. Åtagandet är dock inte absolut. Medlemsstaterna kan under vissa förutsättningar vägra erkännande. Vidare har det i rambeslutet införts en möjlighet för myndigheterna i den verkställande staten att anpassa beslutade övervakningsåtgärder (artikel 13). Om åtgärderna till sin art är oförenliga med lagstiftningen i den verkställande staten, får myndigheten i den staten anpassa dem till sådana typer av övervakningsåtgärder som ska tillämpas enligt den statens lagstiftning för likvärdiga brott. Den anpassade övervakningsåtgärden ska emellertid så långt möjligt motsvara den som fastställts av den utfärdande staten och får inte vara strängare än den ursprungliga åtgärden.

Regler om anpassning av utländska övervakningsåtgärder finns i 3 kap. 12 §. En övervakningsåtgärd i ett utländskt beslut ska anpassas om åtgärden, helt eller delvis, är oförenlig med sådana förbud, förelägganden eller villkor som kan meddelas enligt 25 kap. rättegångsbalken (första stycket 1) eller förbud enligt lagen (1988:688) om kontaktförbud eller

lagen (2005:321) om tillträdesförbud vid idrottsarrangemang (första stycket 2).

En helt oförenlig övervakningsåtgärd ska enligt 3 kap. 12 § andra stycket anpassas genom att den ersätts med en åtgärd som motsvarar ett förbud, föreläggande eller villkor som anges i första stycket 1. I övriga fall ska övervakningsåtgärden anpassas till en åtgärd som motsvarar ett förbud, föreläggande eller villkor som anges första stycket 2. En åtgärd som har anpassats ska enligt tredje stycket så långt det är möjligt motsvara övervakningsåtgärden i det utländska beslutet och får inte vara strängare än denna.

Om det utländska beslutet avser ett tillträdesförbud till en plats som inte omfattas av den svenska tillträdesförbudslagstiftningen får den utländska åtgärden anses helt oförenlig med svensk rätt. Det ska då enligt anpassningsbestämmelsen ersättas med en åtgärd som motsvarar ett förbud, föreläggande eller villkor som kan meddelas enligt 25 kap. rättegångsbalken. Något skäl att förändra den ordningen finns inte med anledning av det förslag som lämnas i departementspromemorian om en lag om tillträdesförbud till butiker, badanläggningar och bibliotek.

Det får dock förutsättas att ett beslut om tillträdesförbud som har meddelats i en annan medlemsstat och som gäller en plats som ett tillträdesförbud kan avse även i Sverige ofta kan anses delvis oförenligt med svensk rätt och därmed behöva anpassas. Till exempel måste ju beslutet anpassas så att det avser en plats i Sverige.

När det gäller åtgärder som är delvis oförenliga med svensk rätt ska de som anges ovan anpassas genom att ersättas med en åtgärd som motsvarar ett förbud, föreläggande eller villkor som avses i 25 kap. rättegångsbalken eller ett förbud enligt lagen om kontaktförbud eller lagen om tillträdesförbud vid idrottsarrangemang. Till följd av anpassningsbestämmelsens systematik bör därför första stycket 2 kompletteras med en hänvisning till den i departementspromemorian föreslagna lagen om tillträdesförbud till butiker, badanläggningar och bibliotek. Utan en sådan komplettering skulle en anpassning av ett utländskt beslut om tillträdesförbud behöva ersättas med en svensk åtgärd som inte motsvarar det utländska beslutet trots att svensk rätt medger sådana beslut på nationell nivå. En sådan ordning kan inte anses ligga i linje med rambeslutets åtaganden.

Ingen följdändring behövs i lagen om erkännande och verkställighet av frivårdspåföljder inom Europeiska unionen

Lagen (2015:650) om erkännande och verkställighet av frivårdspåföljder inom Europeiska unionen innebär i princip en skyldighet för en medlemsstat att erkänna och verkställa en annan medlemsstats dom som avser en frivårdspåföljd. Förfarandet beskrivs närmare i avsnitt 3.4.

Om det finns skyldigheter i domen från den andra medlemsstaten som är oförenliga med de skyldigheter som följer av eller de möjligheter att meddela föreskrifter som finns i vissa utpekade regler i 26 och 28 kap. brottsbalken, t.ex. möjligheten att ge den dömde föreskrifter som ska följas under prövotiden i 26 kap. 16 §, ska Kriminalvården anpassa skyldigheten. Den anpassade skyldigheten ska så nära som möjligt motsvara det som

bestämts i domen på frivårdspåföljd. Anpassningen får inte innebära att skyldigheten blir strängare än den ursprungliga skyldigheten (3 kap. 12 §).

Föreskriftsmöjligheterna i 26 kap. 16 § brottsbalken ger redan i dag möjligheter att bestämma olika platser den dömde inte får vistas på (andra stycket 7). Bestämmelsen föreslås dessutom förtydligas ytterligare i detta avseende genom förslagen i skyddstillsynspromemorian. Även om föreskriftsmöjligheterna alltså inte direkt tar sikte på tillträdesförbud kan ett sådant beslut som getts i samband med en frivårdspåföljd i en annan medlemsstat ersättas med ett motsvarande beslut om vistelseförbud. Någon ändring i lagen om erkännande och verkställighet av frivårdspåföljder inom Europeiska unionen med anledning av förslaget i departementspromemorian om en lag om tillträdesförbud bedöms därför inte behövas.

5 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Förslag: Lagändringarna ska träda i kraft den 1 juli 2021.

Bedömning: Det finns inte behov av några övergångsbestämmelser.

Skälen för förslaget och bedömningen: Lagändringarna bör träda i kraft så snart som möjligt. Det föreslås därför att de ska träda i kraft den 1 juli 2021.

Några övergångsbestämmelser bedöms inte nödvändiga.

6 Konsekvenser

Bedömning: Förslagen bedöms inte leda till några ökade kostnader för Kriminalvården, domstolarna eller för rättsväsendets övriga myndigheter. Förslagen bedöms inte heller leda till några andra konsekvenser för enskilda eller för samhället.

Skälen för bedömningen: För Kriminalvårdens del innebär förslagen i promemorian i huvudsak att hanteringen vid verkställighet här i Sverige av sådan påföljd som är att jämställa med skyddstillsyn och som grundar sig i en utländsk dom eller ett beslut, flyttas från övervakningsnämnden till Kriminalvården. Med hänsyn till det mycket få antal ärenden som i dag hanteras med stöd av dessa tre lagar bedöms förslagen inte innebära några kostnadsökningar eller andra konsekvenser för Kriminalvården.

Förslaget om att allmän förvaltningsdomstol, i stället för som i dag allmän domstol, efter överklagande ska överpröva en framställning om att övervakningen av en i Sverige dömd person ska överflyttas till ett annat nordiskt land enligt 15 § första stycket i den nordiska verkställighetslagen, bedöms mot bakgrund av det fåtal ärenden som handläggs enligt lagen inte medföra några ekonomiska eller några andra konsekvenser för de

allmänna förvaltningsdomstolarna. Inte heller i övrigt bedöms förslagen innebära någon ökning av antalet ärenden vid domstolarna och därmed inte heller några ökade kostnader eller andra konsekvenser.

Förslagen bedöms inte heller för rättsväsendets övriga myndigheter leda till några ökade kostnader.

Slutligen bedöms förslagen inte leda till kostnader eller några andra konsekvenser för enskilda eller för samhället.

7 Författningskommentar

7.1 Förslaget till lag om ändring i lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m.

12 § *Det som är bestämt om prövotid och övervakningstid i den stat där domen meddelats ska gälla på samma sätt som om domen meddelats här i Sverige. De föreskrifter angående den dömdes skyldigheter som har meddelats i anslutning till domen ska gälla, om inte Kriminalvården beslutar något annat. I övrigt ska det som gäller enligt svensk lag om skyddstillsyn tillämpas.*

Beslutas i Danmark, Finland, Island eller Norge ändrade bestämmelser angående domen eller om förverkande av anståndet, ska beslutet gälla i Sverige.

Paragrafen innehåller bestämmelser om vad som ska gälla vid verkställighet i Sverige av skyddstillsyn efter en dom meddelad i ett annat nordiskt land. Övervägandena finns i avsnitt 3.2.

En ändring görs i *första stycket* som innebär att Kriminalvården, i stället för som hittills övervakningsnämnden, har befogenhet att anpassa en föreskrift som har meddelats i den andra staten.

Paragrafen ändras även språkligt.

13 § *Om det, när övervakning anordnats i Sverige, finns anledning att vidta en åtgärd mot den som villkorligt dömts i Danmark, Finland, Island eller Norge, får domstolen eller Kriminalvården hänskjuta frågan till behörig myndighet i den stat där domen meddelats om det bedöms lämpligare att frågan prövas i den staten.*

Paragrafen innehåller bestämmelser om att en fråga om att vidta en åtgärd under en skyddstillsyn får hänskjutas tillbaka till domslandet. Övervägandena finns i avsnitt 3.2.

En ändring görs i paragrafen som innebär att Kriminalvården, i stället för som hittills övervakningsnämnden, är den myndighet som vid verkställighet av skyddstillsyn i Sverige får hänskjuta en fråga om att vidta en åtgärd till behörig myndighet i domslandet. Har den dömde begått ett nytt brott är det alltså domstolen som får hänskjuta en sådan fråga till den andra staten.

Paragrafen ändras även språkligt.

15 § Övervakning av den som i *Sverige* dömts till skyddstillsyn får överflyttas till Danmark, Finland, Island eller Norge.

Beslutas i den andra staten ändrade bestämmelser avseende skyddstillsynen, ska beslutet gälla i *Sverige*.

Även om övervakningen överflyttats får åtgärd i fråga om skyddstillsynen beslutas i *Sverige*, om den dömda döms i *Sverige* för ett annat brott eller om behörig myndighet i Danmark, Finland, Island eller Norge hänskjuter ett ärende om sådan åtgärd till en svensk myndighet. Ett sådant hänskjutet ärende tas upp av *Kriminalvården*.

Paragrafen innehåller bestämmelser om vad som gäller vid överflyttning av övervakning av en skyddstillsynsdömd till ett annat nordiskt land. Övervägandena finns i avsnitt 3.2.

Tredje stycket anger i vilka fall en åtgärd i fråga om en skyddstillsyn som överflyttats till en annan stat får beslutas här. Ett sådant ärende kan aktualiseras i de fall den dömda här döms för ett annat brott eller om den andra staten hänskjuter ett ärende om sådan åtgärd till svensk myndighet. En ändring görs i stycket som innebär att *Kriminalvården*, i stället för som hittills övervakningsnämnden, ska pröva ett sådant ärende.

Paragrafen ändras även språkligt.

25 § Framställning om verkställighet enligt 1 eller 5 § eller om anordnande av övervakning enligt 10 eller 17 § prövas av *Kriminalvården*.

Framställning om verkställighet enligt 3 eller 8 § eller om anordnande av övervakning enligt 15 eller 22 § görs av Kriminalvården.

Paragrafen innehåller bl.a. bestämmelser om vilken instans som är behörig att pröva en framställning om verkställighet eller anordnande av övervakning i *Sverige* samt göra en motsvarande framställning till en annan nordisk stat. Övervägandena finns i avsnitt 3.2.

En ändring görs i *andra stycket* som innebär att en framställning enligt 15 § om att övervakning av den som i *Sverige* dömts till skyddstillsyn ska överflyttas till ett annat nordiskt land ska göras av *Kriminalvården* i stället för som hittills av övervakningsnämnden. Stycket ändras också redaktionellt.

26 § *Kriminalvårdens* beslut enligt denna lag får överklagas till allmän förvaltningsdomstol. *Kriminalvårdens* beslut enligt 13 och 20 §§ får dock inte överklagas. *Kriminalvårdens* och domstolens beslut gäller omedelbart, om inte annat beslutas.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Paragrafen innehåller bestämmelser om överklagande av *Kriminalvårdens* beslut enligt lagen. Övervägandena finns i avsnitt 3.2.

En ändring görs i *första stycket* som innebär att *Kriminalvårdens* beslut enligt 13 § om att till domlandet hänskjuta en fråga om att vidta en åtgärd mot den som villkorligt dömts i ett annat nordiskt land, inte får överklagas.

27 § Övervakningsnämndens beslut om förklaring som avses i 19 § andra stycket får överklagas till tingsrätten i den ort där övervakningsnämnden ligger. Överklagandet ska ges in till övervakningsnämnden. Klagotiden räknas från den dag då den dömda fick del av beslutet. Vid överklagande gäller lagen (1996:242) om domstolsärenden. Övervakningsnämnden ska dock inte vara part i domstolen.

Övervakningsnämndens beslut som avses i denna paragraf gäller omedelbart, om inte annat beslutats.

I paragrafen finns bestämmelser om överklagande av övervakningsnämndens beslut enligt lagen. Övervägandena finns i avsnitt 3.2.

I *första stycket* görs en ändring som innebär att den hittillsvarande hänvisningen i första meningen till 15 § första stycket, som reglerar framställning om överflyttning av övervakning till annan stat, tas bort. Ändringen är föranledd av att det i stället för övervakningsnämnden är Kriminalvården som handlägger ärenden om överflyttning.

7.2 Förslaget till lag om ändring i lagen (1978:801) om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet

11 § En föreskrift om prøvotid för den dömda och om vad som ska gälla för honom eller henne under denna tid, som följer av domen eller ett särskilt beslut som under prøvotiden har meddelats i den främmande staten, gäller här i landet om motsvarande föreskrift skulle ha kunnat meddelas eller annars skulle ha kunnat gälla enligt svensk lag. Om så inte är fallet, ska föreskriften jämkas av *Kriminalvården*. Jämkningsen får inte innebära att föreskriften skärps.

Paragrafen innehåller bestämmelser om vad som ska gälla vid verkställighet av kriminalvård i frihet i Sverige efter en dom meddelad i en annan stat. Övervägandena finns i avsnitt 3.3.

En ändring görs i paragrafen som innebär att *Kriminalvården*, i stället för som hittills övervakningsnämnden, ska göra behövliga anpassningar av vad som i domslandet beslutats om prøvotid och om vad som ska gälla under prøvotiden också i de fall verkställigheten avser skyddstillsyn.

12 § Om inget annat följer av domen eller ett särskilt beslut som har meddelats i den främmande staten ska den dömda under prøvotiden stå under övervakning. Bedöms *övervakningen* inte längre vara nödvändig ska den upphöra. Så länge prøvotiden varar får den dömda, när det finns skäl till det, på nytt ställas under övervakning. Beslut i fråga om övervakning fattas av *Kriminalvården*.

Meddelas i den främmande staten beslut som innebär att *kriminalvården* i frihet ska upphöra, gäller beslutet här.

I paragrafen finns bestämmelser om övervakning av den som här verkställer *kriminalvård* i frihet som grundar sig på ett utländskt avgörande. Övervägandena finns i avsnitt 3.3.

I *första stycket* görs en ändring som innebär att *Kriminalvården*, i stället för som hittills övervakningsnämnden, ska fatta beslut i fråga om övervakning också avseende den som verkställer skyddstillsyn här.

13 § I fråga om *kriminalvården* under prøvotiden tillämpas 26 kap. 11 §, 13–18 §§ och 19 § första stycket brottsbalken.

En föreskrift eller ett beslut enligt 26 kap. 16 eller 17 § brottsbalken får inte innebära en skärpning i förhållande till vad som bestämts i den främmande staten.

Paragrafen anger vilka svenska regler om kriminalvård i frihet som ska tillämpas. Övervägandena finns i avsnitt 3.3.

I paragrafen görs följdändringar med anledning av de ändringar i 28 kap. brottsbalken som föreslås i skyddstillsynspromemorian och som bl.a. innebär att 28 kap. 6 a § brottsbalken tas bort och i stället ersätts med en hänvisning till 26 kap. 16 brottsbalken.

14 § Om den främmande staten begär upplysning om hur den dömde har skött sig under prövotiden, ska Kriminalvården lämna upplysning om detta.

Om den dömde begår ett nytt brott under prövotiden *och döms* av svensk domstol för brottet till påföljd som avses i 3 § första stycket 1 eller 2 lagen (1998:620) om belastningsregister, ska Kriminalvården underrätta den främmande staten om domen.

Om den dömde i annat fall än som avses i andra stycket allvarligt *har* åsidosatt sina skyldigheter och Kriminalvården *bedömer* att det finns anledning för den främmande staten att besluta om åtgärd med anledning av påföljden, ska Kriminalvården anmäla detta till den staten.

Paragrafen innehåller regler om Sveriges underrättelseskyldighet gentemot den andra staten. Övervägandena finns i avsnitt 3.3.

Andra stycket ändras endast språkligt.

I tredje stycket görs en ändring som innebär att Kriminalvården, i stället för som hittills övervakningsnämnden, också när det gäller skyddstillsyn ska ansvara för att anmäla till den andra staten om det på grund av den dömdes allvarliga misskötsamhet finns anledning att besluta om åtgärd med anledning av påföljden. Stycket ändras även språkligt.

7.3 Förslaget till lag om ändring i lagen (2015:485) om erkännande och uppföljning av beslut om övervakningsåtgärder inom Europeiska unionen

3 kap.

12 § En övervakningsåtgärd i ett utländskt beslut ska anpassas om åtgärden, helt eller delvis, är oförenlig med

1. sådana förbud, förelägganden eller villkor som kan meddelas enligt 25 kap. rättegångsbalken, eller

2. förbud enligt lagen (1988:688) om kontaktförbud, lagen (2005:321) om tillträdesförbud vid idrottsarrangemang *eller lagen (2021:000) om tillträdesförbud till butiker, badanläggningar och bibliotek.*

En helt oförenlig övervakningsåtgärd ska anpassas genom att den ersätts med en åtgärd som motsvarar ett förbud, föreläggande eller villkor som anges i första stycket 1. I övriga fall ska övervakningsåtgärden anpassas till en åtgärd som motsvarar ett förbud, föreläggande eller villkor som anges i första stycket 1 eller 2.

En åtgärd som har anpassats ska så långt det är möjligt motsvara övervakningsåtgärden i det utländska beslutet och får inte vara strängare än denna.

Paragrafen innehåller bestämmelser om anpassning av beslut om vissa övervakningsåtgärder. Övervägandena finns i avsnitt 4.

Första stycket 2 kompletteras med en hänvisning till den föreslagna lagen om tillträdesförbud till butiker, badanläggningar och bibliotek. Tillägget innebär en möjlighet att till svenska förhållanden anpassa ett

beslut av en annan medlemsstat om övervakningsåtgärder som avser tillträdesförbud som är delvis oförenligt med den svenska regleringen. Är beslutet från den andra medlemsstaten helt oförenligt med svenska förhållanden, exempelvis för att det avser en plats som svensk rätt inte ger en möjlighet att besluta om tillträdesförbud till, ska anpassning liksom hittills ske genom att beslutet ersätts med en åtgärd som motsvarar första stycket 1.

7.4 Förslaget till lag om ändring i lagen (2015:650) om erkännande och verkställighet av frivårdspåföljder inom Europeiska unionen

2 kap.

5 § Sedan domen på frivårdspåföljd har erkänts i den andra medlemsstaten, får följdbeslut meddelas i Sverige endast om den behöriga myndigheten i den andra medlemsstaten har återfört behörigheten att meddela sådana beslut hit.

Kriminalvården ska överlämna ett ärende om följdbeslut som myndigheten inte själv är behörig att besluta om, till

1. den övervakningsnämnd inom vars verksamhetsområde övervakningen bedrevs eller kunde ha bedrivits vid tiden för beslutet om översändande enligt 2 §, om domen avser fängelse i de fall den dömde villkorligt frigetts, eller
2. åklagare, om domen avser villkorlig dom *eller skyddstillsyn*.

Paragrafen innehåller bestämmelser om när en svensk myndighet är behörig att fatta följdbeslut sedan en dom på frivårdspåföljd har erkänts i en annan medlemsstat. Övervägandena finns i avsnitt 3.4.

Andra stycket 1 ändras på sätt så att hänvisningen i punkten till påföljden skyddstillsyn tas bort. Ändringen har sin grund i att Kriminalvården genom förslagen i skyddstillsynspromemorian ges befogenhet att, i stället för som hittills övervakningsnämnden, som första instans fatta samtliga följdbeslut som kan uppkomma inom ramen för verkställighet av skyddstillsyn.

I *andra stycket 2* görs ett tillägg som innebär att Kriminalvården ska överlämna ett följdbeslut som avser skyddstillsyn till åklagare, om Kriminalvården inte själv är behörig att besluta i frågan. Ett sådant följdbeslut är att i domstol väcka talan om undanröjande av skyddstillsyn, som enligt 28 kap. 8 § brottsbalken görs av åklagare. Ändringen har sin grund i att det i skyddstillsynspromemorian föreslås att det är Kriminalvården, i stället för som hittills övervakningsnämnden, som ska besluta att begära att åklagaren för talan om undanröjande av skyddstillsynen.

3 kap.

12 § Om en skyldighet som den dömde har enligt domen på frivårdspåföljd är oförenlig med de skyldigheter som följer av eller de möjligheter att meddela föreskrifter som finns i 26 kap. 11 och 14–17 §§ eller i 28 kap. 2 a § brottsbalken, ska Kriminalvården anpassa skyldigheten.

Den anpassade skyldigheten ska så nära som möjligt motsvara det som bestämts i domen på frivårdspåföljd. Anpassningen får inte innebära att skyldigheten blir strängare än den ursprungliga skyldigheten.

Paragrafen innehåller bestämmelser om anpassning av påföljden. Övervägandena finns i avsnitt 3.4.

I *första stycket* görs följdändringar med anledning av de ändringar i 28 kap. brottsbalken som föreslås i skyddstillsynspromemorian och som bl.a. innebär att 28 kap. 6 a § brottsbalken tas bort och i stället ersätts med en hänvisning till 26 kap. 16 brottsbalken.

13 § Verkställigheten av domen på frivårdspåföljd, i enlighet med verkställbarhetsförklaringen, ska påbörjas när beslutet enligt 9 § fått laga kraft.

Vid verkställigheten tillämpas 26 kap. 11–18 §§ och 19 § första stycket och 28 kap. 2 a § tredje stycket, 5 a och 7 §§ brottsbalken. För verkställigheten gäller även 37 och 38 kap. brottsbalken.

Paragrafen innehåller bestämmelser om verkställighet i Sverige av en i utlandet meddelad dom på frivårdspåföljd. Övervägandena finns i avsnitt 3.4.

I *andra stycket* görs följdändringar med anledning av de ändringar i 28 kap. brottsbalken som föreslås i skyddstillsynspromemorian och som bl.a. innebär att 28 kap. 6 a § brottsbalken tas bort och i stället ersätts med en hänvisning till 26 kap. 16 brottsbalken.

14 § Om den dömde allvarligt har åsidosatt den skyldighet som följer av verkställbarhetsförklaringen och det kan antas att den dömde inte kommer rätta sig genom en åtgärd som kan vidtas enligt 13 § andra stycket, ska Kriminalvården återföra behörigheten att meddela följdbeslut till den andra staten.

Paragrafen innehåller bestämmelser om återförande av behörigheten att meddela följdbeslut till den andra staten. Övervägandena finns i avsnitt 3.4.

Det hittillsvarande *andra stycket* tas bort. Ändringen är en följd av att det enligt förslagen i skyddstillsynspromemorian är Kriminalvården som, i stället för som hittills övervakningsnämnden, är den instans som ska återföra behörigheten att meddela följdbeslut till den andra staten även i de fall den dömde här verkställer en skyddstillsyn.